

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 493/2024-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a zo sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-15Csp/43/2020 (pôvodne Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 15Csp/43/2020) takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 25. júna 2024 a doplnenou 24. júla 2024 a 26. augusta 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie svojej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B1-15Csp/43/2020 (pôvodne okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15Csp/43/2020) v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 222/2023-39 z 18. mája 2023 (ďalej len „skorší nález“). Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti žiada, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov. Požaduje tiež priznanie primeraného finančného zadostučinenia v sume 4 000 eur (v druhom doplnení ústavnej sťažnosti 4 500 eur) a náhradu trov konania. Sťažovateľ tiež navrhuje, aby ústavný súd prerokoval jeho ústavnú sťažnosť mimo poradia.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ ako žalobca a spotrebiteľ sa žalobou doručенou okresnému súdu 24. júna 2020 domáhal primeraného zadostučinenia.

3. Sťažovateľ poukazuje na to, že ústavný súd skorším nálezom vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a podľa čl. 47 charty postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Okresnému súdu prikázal, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov, priznal mu finančné zadosťučinenie v sume 100 eur a náhradu trov konania. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

4. Mestský súd rozhodol 22. mája 2024 rozsudkom, ktorým žalobe v plnom rozsahu vyhovel a sťažovateľovi priznal právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Proti rozsudku mestského súdu podal žalovaný 18. júna 2024 odvolanie

5. V doplneniach ústavnej sťažnosti sťažovateľ zopakoval svoju argumentáciu s reflexiou na plynutie času, a tak aj na celkové trvanie napadnutého konania (zmena spočívajúca v uplynutí jedného mesiaca od podania ústavnej sťažnosti, resp. dvoch mesiacov od podania ústavnej sťažnosti, pozn.). V druhom doplnení ústavnej sťažnosti sťažovateľ zmenil petit ústavnej sťažnosti tak, že sa domáha sumy 4 500 eur ako finančného zadosťučinenia. Sťažovateľ žiadal aj o nariadenie ústneho pojednávania na prerokovanie ústavnej sťažnosti.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Podstatou argumentácie sťažovateľa je námietka, že napadnuté konanie nie je do dňa podania ústavnej sťažnosti právoplatne skončené, keďže v merite vec nie je právoplatne skončená a nebolo rozhodnuté ani o výške náhrady trov konania, a to ani po 4 rokoch od podania žaloby a 1 roku, 1 mesiaci a 1 týždni odo dňa právoplatnosti nálezu ústavného súdu z 18. mája 2023.

7. Sťažovateľ poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), v zmysle ktorej sa konanie pred súdmi má posudzovať ako celok, každá časť konania preto má podliehať prieskumu z pohľadu plynulosti a efektívnosti konania. Súdne konanie pritom nie je skončené, kým nie je rozhodnuté o každej časti konania, t. j. vrátane rozhodnutia o výške náhrady trov konania.

8. Už skorší nález ústavného súdu preukazuje, že súd prvej inštancie v napadnutom konaní nekonal efektívne, pričom ani po právoplatnosti tohto nálezu nedošlo k náprave, t. j. efektívnemu konaniu a konaniu bez prietáhov. Súd prvej inštancie mal konať v predmetnej veci obozretnejšie aj vzhľadom na skorší nález, ktorým ústavný súd rozhodol o porušení označených práv sťažovateľa a konštatoval zbytočné prietahy v napadnutom konaní.

9. Sťažovateľ poukazuje na to, že proti žalovanému (pôvodne Poštová banka, a. s., neskôr 365.bank, a. s.) úspešne uplatnil na súde, že poskytnutý spotrebiteľský úver je bezúročný a bez poplatkov v dôsledku rozporu zmluvy o spotrebiteľskom úvere so zákonom č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Následne samostatnou žalobou sa proti žalovanému domáhal v zmysle pripustenej zmeny žaloby 29. septembra 2023 primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 1 234 eur. Sťažovateľ túto sumu odvodzoval od ujmy, ktorú mohol utrpieť zo strany žalovaného. K súdnemu vymáhaniu nároku pristúpil z dôvodu pasivity

žalovaného a aj z dôvodu, aby žalovaný neporušoval svoje povinnosti do budúca voči iným spotrebiteľom.

10. Sťažovateľ zdôrazňuje, že právnu a faktickú zložitost' veci posúdil ústavný súd už v skoršom náleze. Ide o vec, ktorá nie je právne ani skutkovo zložitá, sťažovateľ uplatnil nárok podľa § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

11. Správanie sťažovateľa ako strany v spore nijako neprispelo k celkovej dĺžke napadnutého konania, čo napokon konštatoval aj ústavný súd v skoršom náleze. Sťažovateľ bol zastúpený právnym zástupcom a ku konaniu pristupoval aktívne.

12. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou napáda len konanie súdu prvej inštancie po právoplatnosti skoršieho nálezu. Po vydaní skoršieho nálezu sa 29. septembra 2023 uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo na návrh sťažovateľa odročené na 25. október 2023 s tým, že strany vzali nový termín pojednávania na vedomie. Na pojednávanie 25. októbra 2023 sa nedostavil právny zástupca žalovaného, pričom svoju neprítomnosť riadne a včas neospravedlnil. Súd prvej inštancie vyhovel návrhu sťažovateľa a rozhodol rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovel. Právny zástupca žalovaného doručil 25. októbra 2023 emailom podanie, v ktorom ospravedlnil neúčast' právneho zástupcu a žalovaného na pojednávaní s odôvodnením, že advokátsky koncipient, ktorý sa mal zúčastniť na pojednávaní sa nemohol dostať z dôvodu nevoľnosti (závratu), ktorá ho postihla cestou na pojednávanie. O uvedenej skutočnosti informoval telefonicky advokátsku kanceláriu. Išlo o výnimočnú a prekvapivú situáciu a vzhľadom na skoršiu účasť na pojednávaní žiadal o ospravedlnenie neúčasti a konanie v neprítomnosti žalovaného a jeho právneho zástupcu. Rozsudok pre zmeškanie bol doručený 31. októbra 2023 právnenému zástupcovi žalovaného, ktorý podaním doručeným 9. novembra 2023 navrhol, aby súd prvej inštancie v zmysle § 277 ods. 2 Civilného sporového poriadku zrušil rozsudok pre zmeškanie. Mestský súd uznesením z 3. januára 2024 zrušil rozsudok pre zmeškanie, pričom si osvojil argumentáciu žalovaného. Následne na návrh žalovaného opravil zrejme nesprávnosti v rozsudku. Následne mestský súd 13. marca 2024 upovedomil strany o pojednávaní nariadenom na 22. máj 2024. Následne na tomto pojednávaní za prítomnosti strán sporu vyhlásil rozsudok, ktorým vyhovel žalobe sťažovateľa. Po doručení písomného vyhotovenia rozsudku žalovaný proti nemu 18. júna 2024 podal odvolanie, preto vo veci bude rozhodovať odvolací súd.

13. Právna vec sťažovateľa nie je ani po 4 rokoch od podania žaloby právoplatne skončená. Mestský súd bude povinný vykonať úkony súdu prvej inštancie v odvolacom konaní, následne bude rozhodovať odvolací súd. Až po právoplatnosti rozsudku vo veci samej bude mestský súd rozhodovať o výške náhrady trov konania, pričom aj proti tomu rozhodnutiu je možné podať sťažnosť. Z uvedeného je zjavné, že v dohľadnej dobe nebude odstránená právna neistota sťažovateľa.

14. Predmet napadnutého konania má pre sťažovateľa ekonomický a satisfakčný význam, stojí ako spotrebiteľ proti ekonomicky silnejšiemu žalovanému. Súdny spor si neprivodil vlastnou zodpovednosťou (protiprávnym konaním). Uvedené skutočnosti ešte prehľbujú nepriaznivý psychický stav sťažovateľa spojený s vedením súdneho konania všeobecne.

15. Uvedené okolnosti odôvodňujú aj priznanie finančného zadost'učinenia. Výška uplatnenej sumy vychádza z celkového trvania napadnutého konania (4 roky), pričom s'ťažovateľ sa domáha sumy 1 000 eur za každý rok konania. Je potrebné zohľadniť, že zbytočné priet'ahy boli v napadnutom konaní už konštatované skorším nálezom. Súd prvej inštalencie napriek tomu konal neefektívne a nesústredene.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej s'ťažnosti

16. S'ťažovateľ v druhom doplnení ústavnej s'ťažnosti žiadal o nariadenie ústneho pojednávania na účely prejednávania veci, a tým aj zabránenia s'ťažovateľom namietaného stavu, t. j. zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní.

17. Podľa § 58 ods. 1 písm. f) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústne pojednávanie sa uskutočňuje v konaní o ústavnej s'ťažnosti. Aj v konaní o ústavnej s'ťažnosti sa aplikuje prvá veta § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde, podľa ktorej ústavný súd môže vo veciach podľa odseku 1 písm. d) až h) a k) upustiť od ústneho pojednávania, ak je na základe podaní účastníkov a spisov predložených ústavnému súdu zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Z uvedeného ustanovenia je zjavné, že v konaní o ústavnej s'ťažnosti ústavný súd nie je povinný nariadiť ústne pojednávanie, a to ani ak o to s'ťažovateľ požiada. Stále je nariadenie ústneho pojednávania viazané na úvahu ústavného súdu a jeho záver, či od ústneho pojednávania možno očakávať ďalšie objasnenie veci.

18. Ústavný súd na základe dostupných podkladov dospel k záveru, že od ústneho pojednávania v prerokovanej veci nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Napokon nie je zrejmé, ako ústne pojednávanie môže prispieť k odstráneniu priet'ahov v súdnom konaní, osobitne v situácii, keď v ústavnej s'ťažnosti špecifikovaný všeobecný súd už meritórne rozhodol. Z týchto dôvodov ústavný súd nepovažoval za potrebné na prerokovanie ústavnej s'ťažnosti nariadiť ústne pojednávanie. Ústavnú s'ťažnosť preto predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí (§ 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

19. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny si ústavný súd osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, I. ÚS 326/2010).

20. V skoršom náleze už ústavný súd uviedol, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov nie je nijaký rozdiel a tieto sú svojím obsahom totožné, niet zásadnejších rozdielov ani v obsahu práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty, a preto aj vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti rešpektuje judikatúru a vychádza z judikatúry ESLP k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno namietané porušenie označených práv (t. j. podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty) posudzovať v rámci prerokovania ústavnej s'ťažnosti spoločne (m. m. IV. ÚS 120/2018). Navyše v tomto smere je potrebné dodať, že vysvetlivky k čl. 47 charty uvádzajú, že druhý odsek čl. 47 charty zodpovedá čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 309/2021).

21. Zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na konanie bez zbytočných prietáhov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote môže vyplývať aj z toho, že porušenie týchto práv sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo vôbec uvažovať o zbytočných prietáchoch (II. ÚS 92/05). Dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej je aj zistenie, že sa postup všeobecného súdu nevyznačoval takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy (I. ÚS 27/02, I. ÚS 197/03, I. ÚS 38/04).

22. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02). Pojem „zbytočné prietahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00).

23. O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti smerujúcej proti zbytočným prietahom v súdnom konaní ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby ten orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (III. ÚS 263/03, IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, III. ÚS 342/08).

24. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľa poznamenáva, že predmetom ústavného prieskumu je obdobie po 26. máji 2023, t. j. po právoplatnosti skoršieho nálezu. V uvedenom období mestský súd vykonal 3 pojednávania (29. septembra 2023, 25. októbra 2023 a 22. mája 2024), na časovo druhom pojednávaní rozhodol rozsudkom pre zmeškanie, vzhľadom na žiadosť žalovaného a uvedené dôvody rozsudok pre zmeškanie 3. januára 2024 zrušil a následne 22. mája 2024 opäť meritórne rozhodol rozsudkom, ktorým žalobe vyhovel. Žalovaný podal 18. júna 2024 proti tomuto rozsudku odvolanie, preto vo veci bude rozhodovať odvolací súd. Na základe vymedzených skutočností dospel ústavný súd k záveru, že v rozhodnom období mestský súd konal v napadnutom konaní primeraným spôsobom, v akceptovateľných časových odstupoch nariadil termíny pojednávania, resp. reagoval na vzniknutú procesnú situáciu (návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie) a napokon v čase podania ústavnej sťažnosti meritórne (i keď neprávoplatne) rozhodol.

25. Na rozdiel od názoru sťažovateľa ústavný súd dospel k záveru, že po vydaní skoršieho nálezu mestský súd zjednal nápravu a pri prejednávaní právnej veci konal plynulo a bez zbytočných prietáhov. V tomto smere ústavný súd poukazuje na to, že v skoršom náleze ústavný súd súdu prvej inštancie vytkol predovšetkým obdobie absolútnej nečinnosti od 2. decembra 2020 do 4. apríla 2023, keď nariadil pojednávanie na 29. september 2023. V aktuálne posudzovanom období sa nevyskytli neprijateľné obdobia nečinnosti, prípadne neefektívny postup mestského súdu. Aj pri zohľadnení celkového trvania napadnutého konania (4 roky) ústavný súd v posudzovanom období

nezistil taký postup mestského súdu, ktorý by viedol k záveru o možnom porušení základných práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty.

26. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

27. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. septembra 2024

Miloš Mad'ar
predseda senátu